

Regionala riktlinjer för samverkan inom krisberedskap och civilt försvar

Gemensamt ramverk i Jämtlands län i det planerande och hanterande arbetet före, under och efter samhällsstörningar och höjd beredskap

Innehåll

FÖRORD	4
1. INLEDNING.....	5
1.1 Syfte och mål.....	6
1.2 Målgrupp.....	7
1.3 Ansvar för samverkan	7
1.4 Dokumentstruktur.....	8
1.5 Revidering	8
2. ÖVERGRIPANDE MODELL FÖR SAMVERKAN INOM JÄMTLANDS LÄN.....	9
2.1 Riskhantering och kontinuitetsplanering	10
2.2 Hantering av samhällsstörning eller höjd beredskap	10
2.3 Tre Samverkansnivåer	10
3. FÖREBYGGANDE OCH FÖRBEREDANDE SAMVERKAN.....	11
3.1 Samverkansstruktur avseende riskhantering och kontinuitetsplanering.....	12
3.2 Nätverk - verkställande	12
3.3 Arbetsgrupper - verkställande	13
3.4 Koordineringsfunktion – regionalt verkställande.....	13
3.5 Styrgrupp – regionalt samordnande	14
3.6 Regionala rådet – regionalt inriktande.....	14
3.7 Planering och uppföljning	15
4. HANTERING AV SAMHÄLLSSTÖRNING ELLER HÖJD BEREDSKAP	15
4.1 Samverkan innan under och efter samhällsstörning eller vid höjd beredskap	15
4.2 Principer för samverkan	16
4.3 Samverkansstruktur	16
4.4 Inriktnings- och samordningskontakt, ISK.....	17
4.5 Inriktnings- och samordningsfunktion, ISF.....	18
4.6 Inriktnings- och samordningsstöd, ISF stöd	18
4.7 Samverkansformer	18
4.8 Kommunikation.....	19
5. Uppföljning och lärande.....	20
6. FÖRSTÄRKNINGSRESURSER OCH INTERNATIONELLT STÖD	20

ORDLISTA.....	22
KÄLLFÖRTECKNING.....	23

Förord

När det inträffar händelser i samhället som hotar människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet eller våra grundläggande värden agerar vi tillsammans för att använda samhällets samlade resurser på bästa möjliga sätt. Detta är inte något som händer av sig självt och inget vi kan börja med när något redan har inträffat. Samverkan vid samhällsstörningar och höjd beredskap är något som måste förberedas, planeras och övas i det vardagliga arbetet.

Samverkan mellan de aktörer som ska hantera olika typer av samhällsstörningar och höjd beredskap är en förutsättning för ett framgångsrikt agerande. Detta för att våra insatser ska bli så effektiva som möjligt när det väl inträffar något, men det handlar också om att arbeta resurseffektivt och synkroniserat i vardagen för att öka vår gemensamma förmåga.

De senaste åren har länet präglats av större samhällsstörningar såsom skogsbränderna 2018, som även ledde till ett omfattande efterarbete, och den pågående Corona-pandemin. Detta är två exempel som har inneburit utmaningar för länet och det vi med säkerhet vet är att ingen organisation skulle klarat av att hantera dessa händelser enskilt utan en god samverkan med övriga relevanta aktörer i länet.

I början av 2020 påbörjades arbetet med att ta fram nya regionala riktlinjer för samverkan inom krisberedskap och civilt försvar för länet. Dessa riktlinjer är ett gemensamt ramverk som är skrivet för aktörerna i Jämtlands län i det planerade och hanterande arbetet före, under och efter samhällsstörningar och höjd beredskap. En arbetsgrupp tillsattes i början av arbetet bestående av representanter från de organisationer som ingår i det Regionala rådet för att säkerställa en kontinuerlig och löpande återkoppling och förankring av arbetet med riktlinjerna till egen organisation. Tillsammans har vi nu åstadkommit en samverkansstruktur som beskrivs i de riktlinjer du håller i din hand.

Aktörerna som undertecknar avsiktsförklaringen ska verka inriktande för utveckling av länets samverkan inom krisberedskap och civilt försvar.

De regionala riktlinjerna syftar till att bidra till struktur och effektivitet i det gemensamma planerande arbetet samt ligga till grund för att hantera samhällsstörningar och höjd beredskap. De blir även en grund att bygga vidare på nu när vi tillsammans tar oss an totalförsvarsplaneringen.

Tack till alla er som är med och utvecklar länets gemensamma förmåga att hantera samhällsstörningar och höjd beredskap.

Tillsammans gör vi varandra bättre!

Marita Ljung
Landshövding

1. Inledning

Samhällets förmåga att hantera olika typer av samhällsstörningar har under åren prövats ett flertal gånger. Samhällsstörningar är sällan en isolerad händelse utan påverkar ofta flera aktörer samtidigt. Samhället måste därför utveckla förutsättningar att förebygga, förhindra och hantera samhällsstörningar och att så snart som möjligt kunna återgå till normalläge. Det är även viktigt att sträva efter att den enskilde tar ansvar för sin egenberedskap.

Med en samhällsstörning avses de företeelser och händelser som hotar eller ger skadeverkningar på det som ska skyddas i samhället. Samhällets skyddsvärden är människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet, demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter, miljö och ekonomiska värden samt nationell suveränitet.

Dagens samhällsutveckling ställer nya och större krav på effektiv hantering av samhällsstörningar när de uppstår, men även stora krav på det förebyggande och förberedande utvecklingsarbetet av beredskap.

Aktörsgemensam samverkan och ledning är en förutsättning för att effektivt förebygga och hantera samhällsstörningar. Genom detta uppnår vi gemensam inriktning av tillgängliga resurser och samordning av åtgärder för största möjliga effekt.

Med anledning av den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde beslutade regeringen den 10 december 2015 att Försvarsmakten, MSB och övriga berörda civila myndigheter ska återuppta en sammanhängande planering för totalförsvaret. Den ska bygga på krisberedskapsarbetet.

Civilt försvar handlar om hela samhällets motståndskraft vid krigsfara och krig. Det är den verksamhet som ansvariga aktörer genomför i syfte att göra det möjligt för samhället att hantera situationer då beredskapen höjs. Verksamheten bedrivs av statliga myndigheter, kommuner, regioner, privata företag och frivilligorganisationer.

Samverkan i länet har tidigare varit fastslaget i *Överenskommelse om samverkan för krishantering i Jämtlands län, före, under och efter en kris*. Dessa riktlinjer är en fortsättning och utveckling på det arbetet för att implementera förhållningssättet gemensamma grunder i arbetet och tar höjd för hela hotskalan.

Beredskap är förmågan att genom utbildning, övning och andra åtgärder samt genom den organisation och de strukturer som skapats förebygga, motstå och hantera samhällsstörningar.

Aktörer i Jämtlands län har genom en avsiktsförklaring kommit fram till att samverka och samarbeta inom området krisberedskap och civilt försvar både gällande förebyggande och förberedande arbete såväl som vid hantering av en samhällsstörning eller höjd beredskap. För att stärka landets försvarsförmåga kan beredskapen höjas. Höjd beredskap är antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap.

Vid höjd beredskap kan delar av eller hela totalförsvaret mobiliseras. Om Sverige är i krigsfara eller om det råder sådana utomordentliga förhållanden som är orsakade av att det är krig utanför Sveriges gränser, får regeringen besluta om skärpt eller högsta beredskap. Om Sverige är i krig råder högsta beredskap.

De regionala riktlinjerna konkretiserar avsiktsförklaringen genom att beskriva former för aktörsgemensam samverkan i länet avseende hanteringen av en samhällsstörning eller höjd beredskap när det väl inträffar, såväl som arbete med riskhantering och kontinuitetsplanering innan det inträffar.

De regionala riktlinjerna gäller som ramverk för det planerande och hanterande arbetet för arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

1.1 Syfte och mål

Syftet med samverkansstrukturen är att tydliggöra gemensamma arbetsformer, samverkansformer och förhållningssätt avseende riskhantering, kontinuitets-planering och hantering av samhällsstörning eller höjd beredskap. Därigenom uppnås samordning av gemensamma åtgärder för största möjliga effekt. Samverkan inom länet delas in i två delar. Den första delen, riskhantering och kontinuitetsplanering, avser det förebyggande och förberedande arbetet. Den andra delen avser hantering av samhällsstörning eller höjd beredskap när den väl inträffar.

Riktlinjerna tar avstamp i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) stöd för systematiskt arbete med skydd av samhällsviktig verksamhet samt i MSB:s begrepps- och metodplattform för hantering av samhällsstörningar.

Tips!

Läs mer om systematiskt arbete med skydd av samhällsviktig verksamhet– Stöd för arbete med riskhantering, kontinuitets-planering och hantera händelser. Publ.nr: MSB932, 2018.

Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar. Publ.nr: MSB777

Målen med samverkan inom Jämtlands län, uppdelat i de två ovan beskrivna delarna, är att:

- genom tydlig och effektiv samverkan och samordning avseende riskhantering och kontinuitetsplanering, stärks kris- och försvarsberedskapen hos länets aktörer.
- genom strukturerad regional samverkan och ledning uppnås inriktning och samordning för att effektivt upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hantera samhällsstörningar eller höjd beredskap.

1.2 Målgrupp

De regionala riktlinjerna vänder sig främst till de aktörer som skrivit under avsiktsförklaringen i länet. Detta är aktörer som har ett geografiskt områdesansvar, sektorsansvar eller ett annat ansvar för att samverka kring beredskap inom länet. Riktlinjerna vänder sig även till andra aktörer som har en roll vid hanteringen före, under och efter en samhällsstörning eller höjd beredskap i Jämtlands län, men som inte ingår i avsiktsförklaringen.

Det kan till exempel vara frivilliga organisationer eller länets samhällsviktiga aktörer.

1.3 Ansvar för samverkan

Varje aktör ansvarar för verksamheten inom sitt respektive ansvarsområde. Detta gäller såväl innan som under och efter en samhällsstörning eller höjd beredskap. Dessa riktlinjer förändrar eller fråntar inte någon aktör detta ansvar. Riktlinjerna förtydligar endast arbetssätt och former för samverkan mellan ansvariga aktörer, med respektive aktörs ansvar och åtaganden som grund.

Alla myndigheter, såväl på lokal, regional som på nationell nivå, har ett generellt ansvar att inom sitt verksamhetsområde samverka med andra myndigheter i den utsträckning som arbetssituationen medger. Andra aktörer har genom regelverk, avtal eller andra åtaganden och roller ett behov av att samverka för att lösa sina respektive uppgifter.

Varje aktör som ingår i länets samverkansstruktur ansvarar för att bidra till helheten utifrån den egna rollen och de egna förutsättningarna. Arbetet i länet är behovsdrivet, vilket innebär att det är aktörernas gemensamma behov som styr arbetet. Varje aktör har ett eget ansvar för att implementera de regionala riktlinjerna i den egna organisationen.

Länsstyrelsen är sammanhållande aktör för samverkan utifrån uppdraget att vara sammanhållande för krisberedskapen inom det geografiska området på regional nivå. Uppdraget inkluderar bland annat att samordna och inrikta åtgärder som behöver vidtas.

Länsstyrelsen ska även som högsta civila totalförsvarsmyndighet inom länet verka för att största möjliga försvarseffekt uppnås, bland annat genom att samordna de civila försvarsåtgärderna.

1.4 Dokumentstruktur

Dokumentstrukturen är uppbyggd med dokument på flera beslutsnivåer.

Avsiktsförklaringen är det övergripande normerande dokument där de högsta representanterna för respektive aktör har kommit överens om att samverka avseende förebyggande och förberedande arbete samt hanterande av en samhällsstörning eller höjd beredskap.

De regionala riktlinjerna konkretiserar avsiktsförklaringen och beskriver de aktörsgemensamma formerna för samverkan inom länet på en övergripande nivå.

Till de regionala riktlinjerna finns rutiner, vägledningar och planer och andra dokument som konkret beskriver tillvägagångssätt och arbetssätt. Som stöd för det konkreta arbetet finns mallar, checklistor och annat material. Dessa arbetas fram utefter det behov som uppstår.

Figur 1: Dokumentstrukturen inom Jämtlands län.

1.5 Revidering

En översyn av riktlinjerna genomförs minst en gång per mandatperiod. Riktlinjerna beslutas av den del av regionala rådet som undertecknat avsiktsförklaringen. Revidering av planer, rutiner, vägledningar och motsvarande beskrivande dokument sker löpande och beslutas av styrgruppen om inget annat är beslutat. Mallar, checklistor och andra stödjande dokument revideras löpande av ansvarig, kräver inget beslut men ska i betydande fall delges styrgruppen.

2. Övergripande modell för samverkan inom Jämtlands län

Den regionala samverkan i Jämtlands län uppdelas i två parallella strukturer. Den första delen är riskhantering och kontinuitetsplanering som innefattar samverkan kring det förebyggande och förberedande arbetet inom krisberedskap och civilt försvar. Den andra delen är hantering av samhällsstörningar eller höjd beredskap och innefattar samverkan innan, under och efter en samhällsstörning eller höjd beredskap.

De två delarna kommer att beskrivas närmare i dess respektive avsnitt längre ner i riktlinjerna.

- Analysera risker, hot och sårbarheter
- Planera och genomföra risk- och sårbarhetsreducerande samt förmåge- och kunskapshöjande åtgärder
- Upprätta planer och rutiner för hantering av samhällsstörningar eller höjd beredskap samt planera och organisera övningar
- Omvärldsbevaka och genomföra regelbundna samverkanskonferenser
- Aktivera inriktnings- samordnings- och stödfunktioner samt genomföra åtgärder för att hantera pågående samhällsstörning eller höjd beredskap
- Genomföra övningar och utvärderingar

Figur 2: Samverkan i Jämtlands län uppdelat i riskhantering och kontinuitetsplanering samt hantering av samhällsstörning eller höjd beredskap.

2.1 Riskhantering och kontinuitetsplanering

Den första delen innefattar riskhantering och kontinuitetsplanering. Samverkan kring riskhantering innefattar aktiviteter kopplat till att identifiera, värdera, hantera och förebygga risker och sårbarheter. Samverkan kring riskhantering kan exempelvis innefatta uppgifter som att genomföra aktörsgemensamma analyser av risker, hot och sårbarheter. Det inkluderar även att stödja planering och genomförande av risk- och sårbarhetsreducerande och förmåge- och kunskapshöjande åtgärder. Samverkan kring kontinuitetsplanering handlar om att planera och förbereda för hantering av en samhällsstörning eller höjd beredskap.

Kontinuitetsplanering kompletterar på så sätt riskhanteringen genom att skapa en förmåga att hantera risker som inte har eliminerats. Samverkan kring kontinuitetsplanering innefattar exempelvis att upprätta planer och rutiner för hantering av samhällsstörning eller höjd beredskap samt att planera och organisera övningar. Det kan även handla om att säkerställa att kritiska försörjningssystem är robusta och störningståliga och att det finns utrustning och andra fysiska resurser för att motstå och hantera samhällsstörningar eller höjd beredskap.

2.2 Hantering av samhällsstörning eller höjd beredskap

Den andra delen utgör hanteringen av samhällsstörningar eller höjd beredskap och består av den samverkan som sker innan, under och efter. Samverkan vid hantering av samhällsstörningar eller höjd beredskap innefattar att övervaka och upptäcka en samhällsstörning, inrikta, samordna och stödja hanteringen samt att återställa och lära efter en sådan händelse. Exempel på uppgifter kan vara att omvärldsbevaka och genomföra regelbundna samverkanskonferenser innan något sker. Det kan även innefatta att aktivera inriktnings-, samordnings- och stödfunktioner för att hantera en pågående samhällsstörning eller höjd beredskap, samt att genomföra utvärderingar.

2.3 Tre Samverkansnivåer

Samverkansstrukturen i Jämtlands län delas in i tre samverkansnivåer för både riskhantering och kontinuitetsplaneringen samt för hanteringen av samhällsstörning eller höjd beredskap. De tre nivåerna är inriktande, samordnande och verkställande. Nivåerna kan liknas vid tre beslutsdomäner och beskriver befogenhetsområdet för respektive nivå, se figur 3.

Den verkställande nivån har att verkställa enligt uppdrag och genomföra aktiviteter eller åtgärder. För riskhanteringen och kontinuitetsplaneringen handlar det om att i nätverk och arbetsgrupper löpande eller under en begränsad tid arbeta med risk- och kontinuitetsrelaterade frågor.

Vid hantering av samhällsstörning eller höjd beredskap ansvarar den verkställande nivån för att stödja hanteringen genom att exempelvis analysera och ta fram ett samlat underlag för det operativa arbetet hos respektive aktör.

Den samordnande nivån har ett fokus på de aktiviteter som ska genomföras utifrån de ramar som är satta av den inriktande nivån. Den ska samordna inom given ram och bära hem för koordinering i den egna organisationen. För riskhanteringen och kontinuitetsplaneringen handlar det om att omsätta inriktningarna till verksamhet avseende utveckling, implementering och uppföljning. Vid hantering av samhällsstörning eller höjd beredskap handlar det om att vid behov träffa överenskommelser om åtgärder och anpassning av aktiviteter så att tillgängliga resurser kommer till största möjliga nytta. Den samordnande nivån består av relevanta beslutsfattare från varje aktör.

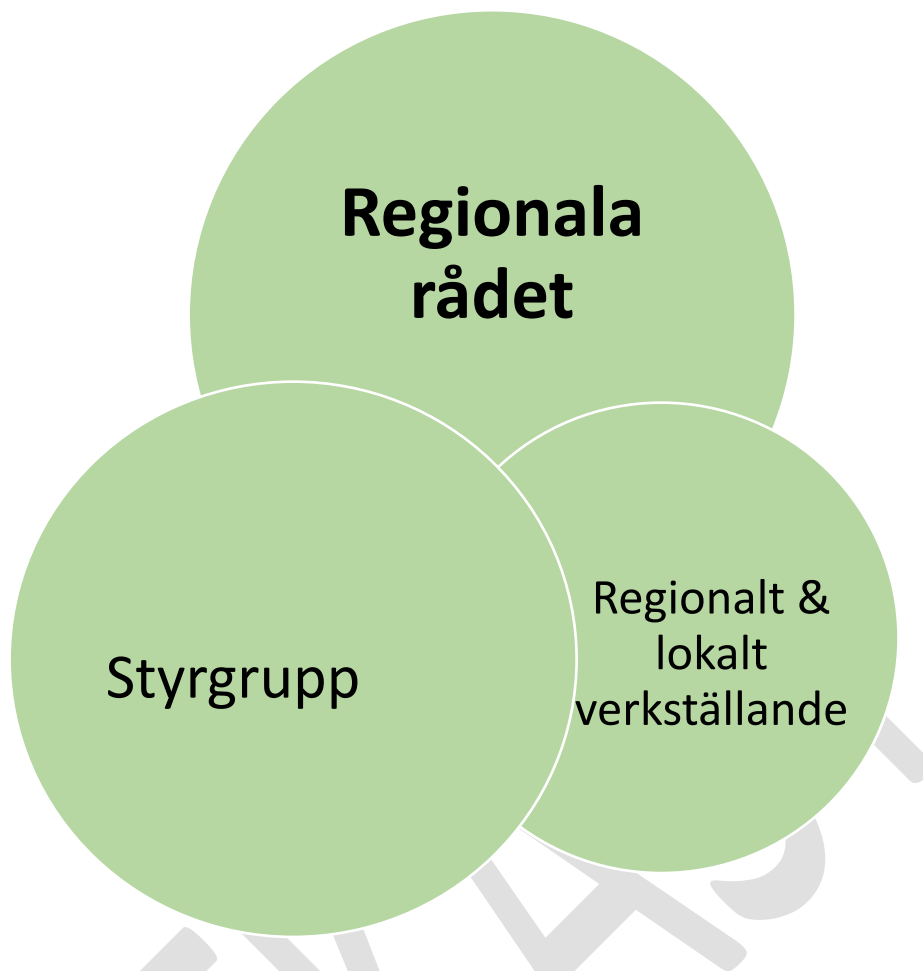
Den inriktande nivån fastställer ramarna för den gemensamma verksamhet som ska bedrivas. För riskhanteringen och kontinuitetsplanering handlar det om strategiska beslut om samverkan på längre sikt. Vid hantering av samhällsstörning eller höjd beredskap handlar det om att vid behov träffa överenskommelser mellan berörda aktörer kring inriktning och samordning för den gemensamma hanteringen av händelsen. Den inriktande nivån består av personer med organisatoriskt övergripande mandat.

3. Förebyggande och förberedande samverkan

Flera aktörer har, utifrån regelverk eller andra åtaganden, ett ansvar att arbeta för att reducera och minska risker och sårbarheter inom sitt verksamhetsområde och i samhället samt öka sin förmåga att kunna hantera samhällsstörningar eller höjd beredskap. Arbetet med riskhantering och kontinuitetsplanering inom länet tar sin utgångspunkt i dessa ansvar. Genom en behovsdriven prioritering och samordnat resursutnyttjande möjliggörs en effektivare utveckling av kris- och försvarsberedskapen.

Syftet med riskhantering och kontinuitetsplanering inom länet är att bidra till:

- Samordnad planering och delat ägarskap
- Beskrivna, förstådda och accepterade verksamheter och processer
- Stärka aktörernas förmåga kopplat till krisberedskap och civilt försvar
- Aktörsgemensamma synsätt inom riskhantering och kontinuitetsplanering
- Samsyn och samordning av aktörernas processer inom området utifrån behov och möjlighet

Figur 3. Samverkansstrukturen i det förebyggande skedet

3.1 Samverkansstruktur avseende riskhantering och kontinuitetsplanering

På verkställande nivå finns nätverk och arbetsgrupper som genomför det praktiska arbetet. På verkställande nivå finns även en koordineringsgrupp som koordinerar arbetet mellan de olika nätverken och arbetsgrupperna. På samordnande nivå finns styrgruppen som består av relevanta beslutsfattare. På inriktande nivå finns regionala rådet, som består av högre tjänstepersoner för respektive aktör. Nedan beskrivs de olika delarna mer i detalj.

3.2 Nätverk - verkställande

Det kontinuerliga verkställande arbetet som bedrivs inom länets samverkansstruktur organiseras och genomförs i nätverk. Verksamheten i de olika nätverken kan skilja sig åt betydligt beroende på syftet med nätverket. Syftet med ett nätverk kan exempelvis utgå från ett behov att samverka kring en gemensam lagstiftning eller andra aktörsgemensamma processer och uppdrag inom området.

Det är respektive aktörs behov av samverkan inom ett verksamhetsområde som styr tillkomsten och deltagande i ett nätverk. Alla nätverk har en verksamhetsbeskrivning som antas av styrgruppen. Varje nätverk har en ordförande som håller ihop nätverket, deltar i koordineringsgruppen och tillser att rapportering sker till styrgruppen i den utsträckning som

behövs. Nätverk kan vara mer eller mindre löst sammansatta och träffas enligt de behov som finns för det enskilda nätverket.

Nätverken kan ses både som kompetenspool inom länet men även som förvaltare och utvecklare av gemensamma processer såsom exempelvis riskanalyser, teknik- och samband, övnings- och utbildningsplanering med mera.

Nätverkens uppgifter:

- Kontinuerlig samverkan i enlighet med verksamhetsbeskrivning för nätverket antaget av styrgruppen
- Stödja andra arbetsgrupper och nätverk inom ramen för det egna uppdraget
- Delta i arbetsgrupper enskilt och tillsammans med andra nätverk och aktörer
- Bereda och rapportera aktörsgemensamma aktiviteter och åtgärder till styrgruppen
- Vid behov bereda mål för nätverket till styrgruppen

3.3 Arbetsgrupper - verkställande

Arbetsgrupper sätts samman utifrån behov och kan involvera en eller flera nätverk och även andra kompetenser från länets samhällsviktiga aktörer. Arbetsgrupper kan dels innefatta löpande arbete där flera nätverk involveras, exempelvis för gemensamma specifika processer. Arbetsgrupper kan även anta formen som projekt för tillfälliga insatser med tydlig start och tydligt mål. Arbetsgrupper har en ordförande som deltar i koordineringsgruppen samt rapporterar till styrgruppen.

Arbetsgruppernas uppgifter:

- Genomföra arbete i enlighet med beskrivning beslutat av styrgruppen
- Stödja andra arbetsgrupper och nätverk inom ramen för det egna uppdraget
- Rapportera genomfört arbete till styrgruppen

3.4 Koordineringsfunktion – regionalt verkställande

Koordineringsfunktionen är ett forum på Länsstyrelsen för koordinering mellan alla nätverk och arbetsgrupper. Koordineringsfunktionen består av ordförandena för respektive nätverk och arbetsgrupp samt ordförande för styrgruppen. Syftet med koordineringen är att skapa förutsättning för nätverken och arbetsgrupperna att arbeta så effektivt som möjligt och skapa så mycket nytta som möjligt utifrån ramarna satta av styrgruppen.

Koordineringsfunktionen är dock inte ansvariga för genomförandet av arbetet inom nätverken och arbetsgrupperna, utan det ägs gemensamt av medverkande aktörer i grupperna. Koordineringsfunktionen stödjer även styrgruppen genom att bereda ärenden.

Koordineringsfunktionens uppgifter:

- Koordinera arbetet mellan nätverken och projekten
- Bereda ärenden till styrgruppen

3.5 Styrgrupp – regionalt samordnande

Styrgruppen håller samman länets samverkan och omsätter regionala rådets inriktningar till aktörsgemensamma aktiviteter och åtgärder.

Genom nätverken och arbetsgrupperna tar styrgruppen fram och förvaltar aktörsgemensamma planer, metoder och former för riskhantering, kontinuitetsplanering och hantering av samhällsstörning eller höjd beredskap.

Styrgruppen består av företrädare för de aktörer som har undertecknat avsiktsförklaringen. Deltagarna har mandat från den egna organisationen att träffa överenskommelser på samordnande nivå och som kan omsättas till konkreta aktiviteter. Ordförande i styrgruppen är länsstyrelsens beredskapsdirektör. Ordförandena för nätverken och arbetsgrupperna är adjungerade. Styrgruppen sammanträder två gånger per år.

Styrgruppens uppgifter:

- Informera regionala rådet om arbetet inom Jämtlands län samt ge förslag på inriktning för kommande fyra års arbete
- Besluta om verksamhetsplan inom ramen för aktuell inriktning inom Jämtlands län
- Besluta om tillsättning och avveckling av nätverk och arbetsgrupper, samt anta arbetsbeskrivning till dessa
- Följa upp verksamheten i nätverken och arbetsgrupperna efter beredning av koordineringsgruppen
- Fastställa planer, rutiner, vägledningar med mera som beskriver aktiviteter, åtgärder, arbetssätt och arbetsordning inom länet efter beredning av koordineringsgruppen
- Ge förslag på regionala riktlinjer till regionala rådet

3.6 Regionala rådet – regionalt inriktande

Det regionala rådet är ett organ för informationsdelning, samråd och samverkan inom området krisberedskap och civilt försvar på strategisk nivå i länet. Rådet syftar till att skapa samsyn på högsta chefsnivå genom att diskutera aktuella ämnen och öka kunskapen om ansvarsförhållanden mellan aktörerna. Rådet ska främja åtgärder som syftar till att reducera risker, hot och sårbarheter samt öka förmågan att hantera samhällsstörningar eller höjd beredskap.

Ledamöter i rådet är högsta företrädare på tjänstepersonsnivå för respektive aktör. Rådet leds av landshövdingen som är ordförande och beredskapsdirektör är föredragande. Vid behov kallas andra aktörer som adjungerade medlemmar. Rådet fattar beslut om dess sammansättning och sammanträder en gång per år.

De aktörer i regionala rådet som undertecknat avsiktsförklaringen ska även verka inriktande för utveckling av länets samverkan inom området. Detta genom att anta en strategisk verksamhetsplan med inriktningsmål för kommande år. De aktörer inom regionala rådet som ingått avsiktsförklaringen har även en plats i styrgruppen.

Regionala rådet uppgifter (som ingått avsiktsförklaringen):

- Omvärldsbevaka och skapa en bild på strategisk nivå inom området
- Följa upp arbetet som genomförs inom ramen för länet på en strategisk nivå
- Fastställa aktörsgemensam inriktning (inriktningsmål) för kommande fyra års arbete inom länet efter förslag från styrgruppen
- Fastställa regionala riktlinjer efter förslag från styrgruppen

3.7 Planering och uppföljning

Samverkan avseende riskhantering och kontinuitetsplanering är behovsdrivet utifrån respektive aktör. För att kunna samordna planering, genomförande och uppföljning inom området eftersträvas synkroniserade processer i så stor utsträckning som möjligt. Planeringsprocessen för länet löper över fyra år och följs upp och revideras årsvis.

4. Hantering av samhällsstörning eller höjd beredskap

4.1 Samverkan innan under och efter samhällsstörning eller vid höjd beredskap

Omvärldsbevakningen är en viktig del i att skapa förutsättningar för att så tidigt som möjligt identifiera tecken på eventuella samhällsstörningar innan de får stora konsekvenser. Tidig samverkan kan minimera konsekvenserna av en händelse.

Samverkan under en samhällsstörning syftar till att begränsa samhällsstörningens negativa konsekvenser och skapa förutsättning för att på bästa sätt återgå till normala förhållanden. Det kan innefatta att inrikta, samordna och stödja hanteringen av en pågående samhällsstörning.

Samverkan efter en samhällsstörning syftar till att dra lärdomar från det inträffade som sedan kan omsättas i förbättringsåtgärder vad gäller former för samverkan och det aktörsgemensamma agerandet inför framtida arbete.

Under hela hanteringen av en samhällsstörning står samhällets skyddsvärden i fokus. Det vill säga människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet, demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter, miljö och ekonomiska värden samt nationell suveränitet. Strävan ska vara att arbetssättet ska kunna hantera fredstida samhällsstörningar såväl som höjd beredskap. Strävan är att det som gäller för en samhällsstörning ska också gälla för höjd beredskap. Andra lagar kan inträda vid höjd beredskap vilket kan leda till ett förändrat mandat för aktörerna.

4.2 Principer för samverkan

Samverkan inom länet har sin grund i ansvarsprincipen, närhetsprincipen och likhetsprincipen som är de principer som utgör grunden för det svenska systemet för samhällsskydd och beredskap. Alla aktörer deltar i samverkan utifrån eget ansvar och uppdrag. Hanteringen ska så långt möjligt ske av närmast ansvarig aktör utifrån ordinarie lednings- och organisationsstruktur och utifrån grundprinciperna

Förhållningssätt för samverkan är ett sätt att tänka som ska bidra till att åstadkomma aktörsgemensam inriktning och samordning vid samhällsstörningar. Förhållningssättet inom Jämtlands län följer vad som beskrivs i de gemensamma grunderna för samverkan och ledning. Fokus är att tillvarata länets samlade resurser på ett resurseffektivt sätt och tillsammans skapa en gemensam förmåga att hantera svåra samhällsstörningar. Våra samlade insatser bidrar till att skapa trygghet för våra medborgare över myndighetsgränser, bortom prestige, med högt engagemang och mot gemensamma mål.

Aktörerna inom Jämtlands län ska sträva efter att:

- Tillämpa en helhetssyn på skydds- och hjälpbehov, resurser och effekter
- Se olika perspektiv för att förstå hela skeenden och identifiera flera behov
- Se människan som en del av systemet
- Ta hänsyn till alla tidsskalor, se behov och effekter både på kort och på lång sikt
- Agera proaktivt, förutse skeenden och ta tidiga initiativ
- Se att störningar kan få konsekvenser samtidigt, på flera nivåer och sektorer i samhället
- Använda kriskommunikation snabbt, öppet och korrekt
- Fatta beslut i en medveten process och tillsammans med andra

4.3 Samverkansstruktur

Hanteringen av en samhällsstörning inom länet sker på flera samverkansnivåer. På den verkställande nivån sker själva hanteringen av samhällsstörningen. Kopplat till denna nivå finns en inriktnings- och samordnande funktion med relevanta beslutsfattare som träffar överenskommelser om inriktning och samordning.

Figur 4. Samverkansnivåer för hela hotskalan

4.4 Inriktnings- och samordningskontakt, ISK

Vissa aktörer med ansvar inom krishanteringssystemet, exempelvis vissa myndigheter, kommuner, region och vissa företag förväntas ha en kontaktpunkt för att öka tillgängligheten. Den är den primära kontaktvägen in i en organisation för att tidigt kunna agera och initiera åtgärder vid samhällsstörningar. Kontaktpunkten kan exempelvis vara tjänsteperson i beredskap (TiB), vakthavande befäl (VB), inre befäl (IB) eller annan beredskapsfunktion som fungerar som primär kontaktväg.

Kontaktpunkten förväntas:

- vara enkel att kontakta för andra aktörer
- vara tillgänglig dygnet runt årets alla dagar
- ha ett tydligt ansvar med befogenhet att initiera hantering inom den egna organisationen
- kunna etablera kontakt med andra aktörer för det aktörsgemensamma arbetet
- kunna identifiera rätt mottagare inom den egna organisationen
- kunna göra en initial bedömning av den uppkomna situationen
- kunna bedriva omvärldsbevakning utifrån organisationens ansvarsområde

4.5 Inriktnings- och samordningsfunktion, ISF

Är en icke-permanent grupp med representanter från flera aktörer som har till uppgift att träffa överenskommelser om aktörsgemensam inriktning och samordning av åtgärder för att hantera konsekvenserna av samhällsstörningar. Gruppen aktiveras när behov uppstår och sammansättningen kan variera utifrån vilken händelse som hanteras. Alla representanter representerar sin egen aktör och har ett särskilt uppdrag och mandat att bidra med den egna aktörens resurser och kompetens. Till denna funktion kan även knytas ett samordningsstöd som bereder underlag för överenskommelserna

4.6 Inriktnings- och samordningsstöd, ISF stöd

Vid behov kan ett stöd till inriktnings- och samordningsfunktionen aktiveras för att stödja beslutsprocesserna i funktionen. Stödet kan beskrivas som en analysenhet med uppgiften att ta fram ett samlat underlag samt förslag till innehåll i överenskommelser om aktörsgemensam inriktning och samordning. Stödet sammankallas och organiseras av geografiskt områdesansvariga aktörer och kan utgöra en integrerad del av dennes interna ledningsstöd. Ansvarig aktör ser till att det finns organisatoriska, personella och tekniska förutsättningar och vid behov även experter och kompetens från andra berörda aktörer. Stödet ska arbeta med områden som är viktiga för aktörsgemensamt agerande.

Detta innefattar bland annat att:

- bedriva löpande omvärldsbevakning
- ta fram och delge analyser och samlade lägesbilder som beskriver konsekvenser, hjälpbehov, resurser och effekter av åtgärder
- ge stöd åt informationsdelning
- initiera och samordna kriskommunikation.

4.7 Samverkansformer

Samverkansformerna i länet sker via olika mötesformer som har ett tydligt syfte och en tydlig agenda för att få rätt person på rätt möte. För att åstadkomma detta kan ett första bedömningsmöte genomföras för att ta ställning till fortsatt hantering av händelsen, exempelvis om det behöver vara fler möten och om det i så fall ska vara ett beslutsmöte, samverkansmöte eller ett informationsmöte. Se figur 5.

Bedömningsmöte genomförs i regel mellan respektive aktörs inriktnings- och samordningskontakt. Syfte med mötet är att göra en första konsekvensbedömning och ta ställning till fortsatt hantering.

Informationsmöte syftar till att presentera aktuell information om händelsen. Deltagande aktörer förväntas att delta med någon som kan ta emot informationen för vidare hantering inom egen organisation. Det finns möjlighet att ställa frågor på redovisat underlag.

Samverkansmöte syftar till dels informationsöverföring samt en möjlighet till dialog kring samlad lägesbild, läge, resurser, bedömningar. Deltagande aktörer förväntas delta med representanter som har god kunskap om egen organisations lägesbild.

ISF möte syftar till att träffa överenskommelser mellan berörda aktörer kring inriktning och samordning för hantering av händelsen, då händelsen behöver samordnas inom länet. Kan med fördel genomföras enligt principerna för inriktnings- och samordningsfunktion som är mer beskriva i Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar (MSB, 2015). Deltagande aktörer förväntas delta med representanter som har beslutsmandat för egen organisation.

Figur 5. Principer för samverkansformer

4.8 Kommunikation

Samtliga aktörer som hanterar en samhällsstörning ansvarar för sin kommunikation och för sina respektive kommunikationskanaler. Vid större händelser ansvarar länsstyrelsen för att samordna information så att den samlade regionala lägesbilden kommuniceras synkroniserat. Målet är att alla aktörer ska ge en kvalitetssäkrad och så samstämmig bild som möjligt till media och allmänhet. Genom detta ska även desinformation motverkas. Råd och rekommendationer ska lämnas så synkroniserat som möjligt, få stor spridning och nå rätt mottagare.

5. Uppföljning och lärande

Syftet med uppföljning efter inträffade samhällsstörningar är att säkerställa att erfarenheter och lärdomar omhändertas i verksamhets- och åtgärdsplaner. Uppföljning är en naturlig del av hanteringen av en samhällsstörning. Uppföljningen anpassas beroende på samhällsstörningens omfattning. Uppföljningarna kan vara enkla och begränsade i omfattning och ändå bidra med stort värde.

Ansvar för uppföljning kan rotera mellan olika aktörer utifrån vilka som varit inblandade. Om det är möjligt genomförs uppföljningen av någon aktör som inte deltagit i hanteringen.

För att kunna genomföra aktörsgemensam uppföljning krävs att berörda aktörer dokumenterar sin egen insats. Slutsatser och åtgärdsförslag från den aktörsgemensamma uppföljningen delges därefter till länets aktörer.

På Regionala rådets möten sker löpande återkoppling av uppföljningar. Regionala rådet ansvarar för att aktörsgemensamma slutsatser och lärdomar blir omhändertagna i form av åtgärder.

6. Förstärkningsresurser och internationellt stöd

Om lokala och regionala resurserna inte räcker till för att hantera en samhällsstörning har MSB förstärkningsresurser inom ett antal områden som kan begäras av en räddningsledare eller länsstyrelsen.

MSB kan även bistå med värdlandsstöd vid mottagande av internationellt stöd. Värdlandsstöd, "Host Nation Support"- HNS, innebär allt som behöver förberedas för att inkommande hjälp från andra länder ska kunna användas så snabbt, effektivt och ändamålsenligt som möjligt.

Länsstyrelsen kan efter regeringsbeslut även få i uppdrag att prioritera och inrikta statliga och internationella resurser. I de fall då flera aktörer i länet efterfrågar förstärkningsresurser samtidigt kan resurserna behöva inriktas och samordnas inom länet. Vid förfrågan om internationellt stöd är det den aktör som begärt hjälpen som också ansvarar för att hantera den.

Vid krissituationer har även Försvarmakten i uppgift att vara till stöd för samhället, det kan till exempel bli aktuellt vid översvämningar, stormar eller bränder. Sverige är uppdelat i fyra militärregioner som har varsin stab. Vid nationella kriser leds och samordnas insatserna av den staben i den militärregion där krisen skett. Jämtlands län hör till Norra militärregionen.

Försvarmakten har kompetens och utrustning för att genomföra insatser som andra myndigheter kan ha svårt att utföra på egen hand. Det kan handla om att en väg måste röjas efter en storm eller att en försvunnen person måste eftersökas. Försvarmakten är skyldig att delta i räddningsinsatser om det finns lämpliga resurser och om deltagandet inte allvarligt hindrar den vanliga verksamheten. Det följer av lagen om skydd mot olyckor.

Försvarmakten kan även lämna stöd till samhället i situationer som inte är kriser. Det kan till exempel gälla transporter av sjuka eller ammunitionsröjning.

När stöd lämnas för medverkan vid räddningstjänst, exempelvis vid brandbekämpning eller översvämning, ska stödet lämnas i enlighet med lagen om skydd mot olyckor (LSO). Av LSO framgår att Försvarmakten är skyldig att med personal och egendom delta i en räddningsinsats på anmodan av räddningsledaren. En sådan skyldighet föreligger dock endast om Försvarmakten har lämpliga resurser och att ett deltagande inte allvarligt hindrar Försvarmaktens vanliga verksamhet.

FAKTA!

Enligt 2 § förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarmakten har Försvarmakten som uppgift att "med myndighetens befintliga förmåga och resurser kunna lämna stöd till civil verksamhet". När stöd lämnas för medverkan i en räddningsinsats enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) saknas stöd för Försvarmakten att ta ut avgifter för de merkostnader som uppstår.

Beroende av situation lämnas stödet genom tillämpning av bestämmelserna i följande lagar och förordningar.

Förordningen (2002:375) om Försvarmaktens stöd till civil verksamhet. Försvarmakten ska ta ut avgifter för stöd enligt denna förordning. Full kostnadstäckning skall uppnås, om inte stödet lämnas till en annan statlig myndighet eller det är fråga om stöd enligt 3 § Stödförordningen.

Förordningen (2017:113) om Försvarmaktens stöd till polisen med helikoptertransporter. När stöd lämnas för helikoptertransporter för polisiära insatser saknas stöd för Försvarmakten att ta ut avgifter för de merkostnader som uppstår.

Lagen (2006:343) om Försvarmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning. Försvarmakten ska ta ut avgifter för de merkostnader som uppstår när stöd ges till polisen. Polisen och Försvarmakten ska stå för sina egna kostnader för utbildning och övning.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
Aktör	Formell organisation, antingen offentlig, privat eller ideell, eller ett spontant socialt nätverk som har betydelse för hanteringen av samhällsstörningar.
Aktörsgemensam	"Över organisationsgränser", i kontrast till aktörsintern. Något blir aktörsgemensamt när flera aktörer ska verka tillsammans. Det kan handla om att förstå uttryck på samma sätt, upprätta eller samutnyttja resurser eller ingå i en och samma process, till exempel en samverkanskonferens. Hanteringen av samhällsstörningar blir aktörsgemensam när mer än en aktör är inblandad och när relationer uppstår mellan dessa aktörer för att hantera händelsen.
Helhetssyn	Ett förhållningssätt som utgår från aktörers skyldighet att stödja och samverka med varandra för att värna samhällets skyddsvärden på bästa sätt. Att ha en helhetssyn innebär att känna ansvar för mer än den egna uppgiften och att se sin egen och andra aktörers hanteringar som en helhet, för att tydligt bidra till att helheten använder samhällets samlade resurser effektivt.
Informationsdelning	Olika former av aktiviteter, med eller utan systemstöd, där information inhämtas, utbyts och förmedlas mellan aktörer för att skapa förståelse för vad som har inträffat och vilka relevanta åtgärder som behöver vidtas.
Inriktning	Orientering av tillgängliga resurser mot formulerade mål. Inriktning är en effekt hos de resurser som hanterar samhällsstörningar. Varje aktör har alltid en egen inriktning. När flera aktörer fungerar tillsammans finns det också en aktörsgemensam inriktning.
Kriskommunikation	Det utbyte och den samordning av information som sker inom och mellan aktörer, allmänhet och medier före, under och efter en kris. Kriskommunikationens syfte är att skapa gemensam mening om den faktiska händelsen.
Ledning	Funktion som, genom att en aktör bestämmer, åstadkommer inriktning och samordning av tillgängliga resurser. Ledning förknippas ofta med hierarkier och enskilda organisationer, men kan också ske i aktörsgemensamma situationer. Ledning kan grundas i mandat (juridisk grund) eller i överenskommelse (social grund).

Källförteckning

Stöd för arbete med riskhantering, kontinuitets-planering och hantera händelser.
(Systematiskt arbete med skydd av samhällsviktig verksamhet) Publ.nr: MSB932, 2018.

Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar. Publ.nr: MSB777

UTKAST

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Telefon: 010-225 30 00
jamtland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/jamtland

TILLSAMMANS FÖR EN HÅLLBAR FRAMTID